

Birdwhistell 1952: Birdwhistell, R. Introduction to Kinesics [Text] / R. Birdwhistell. – 1952.

Mehrabian 1972: Mehrabian A. Nonverbal communication [Text] / A. Mehrabian. Aldine-Atherton, Chicago, Illinois. – 1972.

Pease 2006: Pease A. The Body Language. How to Read Other's Thoughts by Their Gestures [Text] / A. Pease. – 2006.

В статье рассмотрены особенности паравербальных и невербальных средств коммуникации. Очень важным аспектом является изучение невербальной информации в художественном творчестве, где она служит условием эффективного развития личности. Предоставляется характеристика невербальной коммуникации и основных пара- и невербальных средств передачи эмоционального состояния персонажей художественных произведений.

Ключевые слова: коммуникация, коммуникативное пространство, кинетические средства, паралингвистика.

The features of paraverbal and nonverbal means of communication are considered in the article. The study of the nonverbal information is very important for fiction works, where it is served as the main condition of the effective development of personality. The description of nonverbal communication and the transmission of fixed nonverbal assets of characters' emotional states in fiction works are presented.

Keywords: communication, communicative space, kinetic facilities, paralinguistics.

Надійшла до редакції 7 вересня 2010 року.

Наталія Мараховська

ББК Ш100

УДК 81'11

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВИМІР ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню політичної комунікації з лінгвістичної точки зору. Зокрема висвітлено лінгвістичний аспект визначення, функцій та типових рис цього виду комунікації.

Ключові слова: політична комунікація, політична лінгвістика, політичний текст, політико-лінгвістичні дослідження.

Політична комунікація – така ж давня, як влада і політика. Дослідження політичної комунікації сягають ще часів Арістотеля. Мудреці століттями писали про цей вид комунікації, від Макіавеллі в Італії до Т. Джефферсона в Америці. Її роль в політичному житті суспільства порівнюють, за образним висловом французького політолога Ж.-М. Коттре, зі значенням кровообігу в організмі людини.

Як зазначає А. Загнітко, політика й ідеологія не можуть бути нейтральними до мови як найрепрезентативнішої ознаки людського суспільства, тому що не можуть існувати незалежно від людей, людської спільноти. Репрезентуючи собою сукупність ідей, які виражають зацікавлення, мету і завдання відповідних класів, політика опрацьовується на ґрунті накопиченого мисленнєвого матеріалу й активно впливає на суспільство, пришвидшуючи або гальмуючи його розвиток. Політика народжується, розвивається в суспільстві, у процесі діяльності людей, за своєю природою вона відображається у мові, тому що людське суспільство, перебіг його життя не можуть існувати поза мовою [Загнітко 2007]. Однак зовсім недавно політична мова і політична комунікація стали предметом лінгвістичних досліджень. Тому явище політичної комунікації, безсумнівно, є одним з актуальних питань сучасної політичної лінгвістики.

Метою нашої статті є встановлення теоретичних засад лінгвістичного дослідження політичної комунікації. Мета зумовлює потребу розв'язання таких завдань: описати сучасні підходи до визначення та дослідження політичної комунікації; визначити комунікативно-функціональну сутність політичної комунікації.

Актуальність даної теми зумовлена кількома чинниками: по-перше, лінгвістичний підхід до вивчення політичної комунікації є новітнім явищем, що потребує вивчення. По-друге, з етапом перебудови зміна політичної ситуації визначила мову політики об'єктом наукових розвідок. По-третє, лінгвістичний аналіз політичних текстів потрібен для реалізації таких практичних цілей, як вивчення політичного мислення суспільства та його політичної поведінки.

Відомо, що з кінця 50-х років минулого сторіччя зацікавлення цією проблематикою виникло у ФРН, передовсім у зв'язку з вивченням риторики соціал-демократів [Klempereger 1947]. Доцільно наголосити, що вивчення політичної мови було ініційоване наступними чинниками. По-перше, внутрішніми потребами лінгвістичної науки, яка у різні періоди своєї історії зверталася до реальних сфер функціонування мови. По-друге, власне політологічними проблемами вивчення політичного мислення, його зв'язку з політичною поведінкою, необхідністю побудови передбачуваних моделей у політології та розробки методів аналізу політичних текстів і текстів засобів масової інформації. Третім фактором виступає соціальне замовлення, ініціатором якого є певна частина суспільства, що прагне зрозуміти суть політичної комунікації [Баранов 2001].

У рамках загальної теорії комунікації розрізняють шість фундаментальних підходів до дослідження політичної комунікації [Meadow 1980]. Системний базується на напрацюваннях кібернетики: комунікація розглядається у термінах інтеракції між елементами системи. Лінгвістичний розглядає мову як засіб соціального контролю над політичними інститутами і процесами. Символічний підхід визначає політику й комунікацію у термінах обміну символами. Функціональний переносить центр ваги на забезпечення комунікацією функцій соціалізації і підтримання стабільності. Організаційний зосереджує увагу на інформаційних потоках і чинниках, що можуть їх стримувати. Нарешті, підхід, який умовно називають екологічним, досліджує комунікацію з точки зору впливу на неї середовища існування, насамперед політичної системи.

У межах власне лінгвістичних досліджень виділяють два підходи до аналізу політичної комунікації: описовий та критичний [Chilton 1994]. Описовий підхід звертається до класичної методики риторичного аналізу публічних виступів, представленої у працях Арістотеля, Цицерона, Квінтіліана. У сучасній лінгвістиці один з аспектів описового підходу пов'язаний з вивченням мовної поведінки політиків: мовних засобів, риторичних прийомів і маніпулятивних стратегій, що використовуються політиками з метою переконання [Grieswelle 1978]. Іншим напрямом описового підходу, тісно пов'язаним не тільки з лінгвістикою, але і з політологією, є аналіз змістовної сторони політичних текстів. Методи контент-аналізу і когнітивного картування дозволяють виявити когнітивні диспозиції окремих політиків – ціннісні доміанти, схильність до конфлікту або співробітництва, характер причинно-наслідкових зв'язків у відповідних фрагментах картини світу [Chilton 1994]. Критичний підхід націлений на критичне вивчення соціальної нерівності, вираженої в мові або дискурсі. Слід наголосити, що якщо в межах описового підходу дослідник залишається нейтральним, незалежним експертом [Chilton 1994], то для критичного аналізу характерна ангажованість дослідника, котрий відкрито займає сторону позбавлених влади і пригноблених [Wodak 1997].

По сьогоднішній день точаться дискусії стосовно того, до чієї сфери інтересів належить політична комунікація: політологів чи лінгвістів? Вважаємо, що обох. Політологія зосереджує свою увагу на політичних відносинах та політичних процесах, на організації політичного життя суспільства, а лінгвістика цікавиться мовною поведінкою політиків, механізмами створення політичних текстів. Як наслідок, виникла нова галузь дослідження цієї сфери – політична лінгвістика, витоки якої знаходимо в працях У. Ліппмана, П. Лазарфельда, Р. Парка, Г. Маклюєна [Чудинов 2006]. Це поняття зустрічається також у працях Л. П. Нагорної, А. Чудинова, Н.М. та Л.М. Мухарямових. На думку останніх, політична лінгвістика – це субдисципліна, яка досліджує мову політики і мовну політику [Мухарямов, Мухарямова 2002]. Звідси випливає: політична комунікація є об'єктом політичної лінгвістики.

Що таке політична комунікація з лінгвістичної точки зору? І. Шейгал відзначає, що політика як специфічна сфера людської діяльності за своєю природою є сукупністю мовних дій [Шейгал 1999]. У поняття політичної комунікації включають будь-які мовні утворення, суб'єкт, адресат чи зміст яких належать до сфери політики. Тому, політична комунікація розуміється нами як спілкування (вербальне та невербальне) у сфері політики, яке є спрямоване на досягнення певного комунікативного наміру. У політичній комунікації зазвичай мають справу з написаним або вимовленим словом, але вона може відбуватися і за посередництвом будь-якого знаку, символу та сигналу, за допомогою якого передається зміст.

Сучасна політична лінгвістика активно займається загальними проблемами політичної комунікації, а саме аналізує її відмінності від комунікації в інших сферах, вивчає проблеми жанрів політичної мови (гасло, листівка, програма, газетна стаття, виступ на мітингу, парламентська полеміка та ін.) та особливості функціонування політичних текстів. Ця наука активно звертається до проблем ідіостилу окремих політиків, політичних партій і напрямків, розглядає стратегії, тактики та прийоми політичної комунікації, вивчає композицію, лексику і фразеологію політичних текстів, використання в них різноманітних образних засобів. Поле мовознавчих інтерпретацій політичної комунікації є синонімія, аргументація, синтаксис, висловлювання, лексика, нарративні функції, риторика, семіотика, граматики. Дослідження у цих сферах здійснювали М. Пешо, П. Анрі, Ж. Пуату, Т. Трю, Ж. Зайдель, С. Верона, П. Ашарда, Р. Муньє, Ж. Коммерета, Р. Моро, Ж.-П. Фейє, К. Гільомен, Р. Барт та інші [Герасимов, Ильин 2002].

За наявності безлічі політичних стилів і жанрів, комунікативних стратегій і тактик, які використовуються в політичній комунікації, науковці намагаються виокремити деякі спільні риси, притаманні різноманітним політичним текстам. Вивчення закономірностей політичної комунікації дозволяє нам, за А. П. Чудиновим, виділити наступні типи для неї риси, які представлені у вигляді опозицій:

1. Ритуальність й інформативність. На перший погляд здається, що політичні тексти повинні бути максимально інформативними і, таким чином, реалізувати комунікативну функцію й передавати нову інформацію. Однак політична комунікація часто виявляється ритуальною, тобто характеризується фіксованістю форм викладу та відсутністю новизни змісту.

2. Інституціональність і особистісний характер. У персональній комунікації мовець виступає як особистість зі своїми особливостями. В інституціональній – він виступає як представник певного соціального інституту та носій певного соціального статусу. Політична комунікація є переважно інституціональною.

3. Езотеричність і загальнодоступність. З одного боку, політичні тексти, виступи, повідомлення

повинні бути зрозумілі всім пересічним громадянам, а з іншого – характеризується езотеричністю (зрозумілістю вузькому колу спеціалістів).

4. Редукціонізм та повнота інформації. Під редукціонізмом розуміємо бінарність ціннісних опозицій політичної реальності, тобто двояке ставлення до одного й того ж політичного діяча або політичної події в різних часових межах.

5. Стандартність і експресивність. Експресивність висловлювань передбачає максимальне використання засобів виразності: стилістичних фігур (антитези, інверсії, еліпсиса, порівняння, метафори, метонімії та ін.), засобів експресивного синтаксису, трансформації фразеологізмів і т.п. Стандартність висловлювань, завдяки загальноновживаній лексиці, забезпечує їх доступність широкому колу адресатів.

6. Діалогічність і монологічність. Сучасна політична комунікація характеризується, переважно, діалогічністю мовлення, оскільки вона орієнтована не на самовираження, а на певний вплив.

7. Явна та прихована оцінність. Політична комунікація містить в собі не лише інформацію, а й оцінку існуючих реалій. Це пояснюється передусім тим, що мета політичної комунікації полягає не в об'єктивному описі ситуації, а в переконанні адресата й спонукання його до політичних дій.

8. Агресивність і толерантність. Політичну діяльність характеризує постійна діалектика агресивності, рішучої боротьби за владу, успіх якої, однак, залежить і від уміння проявити толерантність до опонентів. У сучасній політичній комунікації комунікативна агресія проявляється у формі інвективних мовленнєвих актів [Чудинов 2006].

Також, характерними рисами офіційної політичної комунікації є бюрократичність, максимальна безликість та двозначність (за Дж.Орвеллом), що проявляється у використанні політиками номіналізації, еліпсису, метафоризації, особливій інтонації та інших прийомах впливу на свідомість електорату і опонентів [Попова 1995].

За допомогою комунікації передається три основних типи політичних повідомлень:

1. Спонукальні (наказ, переконання).
2. Власне інформативні (реальні або вигадані відомості).
3. Фактичні (відомості, пов'язані з встановленням і підтриманням контакту між суб'єктами політики).

Для основи класифікації суб'єктів політичної комунікації найкращою є система Г. Алмонда, що передбачає виокремлення трьох ступенів індексів участі у політиці, а саме: стихійна участь у політиці; участь напівсвідома – розуміння сенсу ролей за безпечного підпорядкування їм як чомусь наперед заданому, беззаперечному; цілком свідомою участю, утвердження своїх усвідомлених інтересів і цінностей. З огляду на це визначаємо три основні суб'єкти політичної комунікації:

1. Інституціональні, якими є глава держави, парламент, уряд, судова гілка влади, політичні партії, органи місцевого самоврядування та ін.

2. Соціальні, себто індивіди та різні соціальні спільноти: соціально-класові, етнічні, демографічні, професійні тощо.

3. Функціональні, якими виступають передовсім засоби масової комунікації.

Залежно від того, хто і для кого створює тексти, доцільно розрізняти наступні різновиди (рівні, підсфери), політичної комунікації:

1. Апаратна (службова, внутрішня, бюрократична) політична комунікація, орієнтована на спілкування усередині державних або громадських структур. Така комунікація призначена тільки «для посвячених», формальною ознакою відповідних текстів нерідко служать грифи «секретно», «для службового користування». Несанкціонований «витік» такої інформації може служити причиною службового розслідування.

2. Політична комунікація в публічній політичній діяльності. Подібна комунікація є формою здійснення професійної і громадської діяльності політичних лідерів і активістів; адресатом тут виступають найрізноманітніші верстви населення. Найбільш яскраві приклади такої діяльності – це передвиборна агітація, парламентські дебати (особливо якщо депутат сподівається, що його виступ стане відомий виборцям), офіційні виступи керівників держави та її структур, розраховані на масову аудиторію.

3. Політична комунікація, здійснювана журналістами, та масова аудиторія; прикладами можуть служити інтерв'ю, аналітична стаття в газеті, написана журналістом, політологом чи політиком (часто за допомогою фахівця зі ЗМІ). Журналісти в даному випадку привертають увагу аудиторії до проблеми, пропонують шляхи її вирішення, повідомляють про ставлення до неї політичних організацій та їх лідерів, допомагають політикам у вирішенні їхніх завдань. Політично неактивні громадяни сприймають політичну інформацію переважно в тому вигляді, як вона з'являється в ЗМІ.

4. Політична мовленнєва діяльність «рядових» громадян (не професіоналів в області політичної комунікації), які беруть участь у мітингах, зборах, демонстраціях. Такі комуніканти зазвичай сприймаються як свого роду представники «народу», виборців, чи груп громадян, пов'язаних професією, віком, місцем проживання та ін. [Чудинов 2006].

Американський лінгвіст Р. Якобсон виокремив шість головних функцій мови, які без сумніву можна застосувати у сфері політичної комунікації: комунікативну, спонукальну, метамовну, емотивну, фатичну та естетичну [Якобсон 1975]. Ця класифікація загалом приймається і більшістю сучасних лінгвістів. Оскільки першочерговим завданням політичної комунікації є завоювання політичної влади, з цієї точки мова

сприймається як засіб для отримання влади і управління народом. Тому в політичній комунікації всі вище згадані функції підпорядковані реалізації основного завдання.

Розглянемо закономірності реалізації цих функцій у політичній комунікації.

1. Комунікативна функція спрямована на передачу інформації, яка має призвести до зміни політичної свідомості адресата. У політичних текстах постійно зустрічається інформація про ті чи інші події в політичному житті суспільства, в економіці, науці, культурі тощо. Ця інформація може бути представлена у вигляді повідомлень, узагальнень, думок, зіставлень з використанням різних жанрів. Вся ця інформація зазвичай політично інтерпретується.

2. Спонукальна (апелятивна, вокативна, конативна, регулятивна, інструментальна) є функцією впливу на адресата, позаяк політична комунікація нерідко має завдання мобілізувати громадян/виборців для проведення певних акцій. Основний шлях для реалізації спонукальної функції – це безпосередні заклики до політичної активності.

3. Емотивна функція орієнтована на вираження емоцій автора та збудження емоцій адресата. Давно відомо, що емоції досить ефективно передаються, і висловлення певних надій, упевненості, гордості за країну, ворожості до тих чи інших сил сприяє зародженню і зміцненню таких же відчуттів у адресата. Акти політичної комунікації здатні викликати розгубленість, страх і невпевненість у політичних супротивників, що в свою чергу сприяє зміцненню влади. Погрози і обіцянки можуть стимулювати політичних опонентів до певних дій або відмови від влади.

4. Метамовна функція спрямована на пояснення смислу слова чи висловлювання. Приміром, у політичних текстах часто зустрічаються фрагменти, в яких автор пояснює читачеві суть спеціальних понять і термінів, оскільки не всі читачі розуміють значення їх значення.

5. Фатична функція пов'язана із встановленням та підтриманням контакту між співрозмовниками. Ця функція найактивніше проявляється у побутовому спілкуванні; важливо, щоб співрозмовник налаштувався на сприйняття інформації.

6. Естетична (поетична) – орієнтована насамперед на форму повідомлення, на те, як виражена думка, оскільки політик також повинен слідкувати за виразністю свого мовлення. Дана функція характерна для малих політичних жанрів – гасел, листівок, плакатів.

До перелічених слід додати ще деякі функції політичної мови, виділені в роботі Д. Грейбер, а саме функція розповсюдження інформації (information dissemination), «визначення порядку денного» (agenda setting), проєкція в майбутнє і минуле (projection to future and past) [Graber 1981].

Усе це дозволяє зробити такі висновки: політична комунікація є багатокомпонентним явищем, що може розглядатись як система взаємопов'язаних характерних рис та функціональних особливостей. Лінгвістична багатогранність політичної комунікації найбільше виражена на семантичному, стилістичному та прагматичному рівнях. Їй притаманна наявність широкого інструментарію функцій, за допомогою яких досягається головна мета – отримання політичної влади та реалізація політичних інтересів учасниками політичного процесу. Ресурс політичного мовлення та механізми його застосування свідчать про перспективи еволюції політичної лінгвістики.

Щодо перспективи подальших досліджень, вважаємо доцільним для вивчення політичної комунікації застосування методу контент-аналізу, який дозволить дослідити квантитативні характеристики тактик вихваляння, критики і захисту; співвідношення в мові політиків змісту, орієнтованого на суспільні проблеми, і на особисті характеристики політиків; співвідношення в політичному дискурсі акцентів на минуле, сьогодення і майбутнє.

Література

Баранов 2001: Баранов, А. Н. Введение в прикладную лингвистику [Текст] / А.Н. Баранов. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 360с. – Библиогр.: с.245-246. – ISBN: 5-8360-0196-0.

Герасимов, Ильин 2002: Герасимов, В. И., Ильин, М. В. Политический дискурс: история и современные исследования [Текст] / В.И. Герасимов (ред). – М., 2002. – 184 с. – Библиогр.: с.26. – ISBN: 5-9540-0033-6.

Загнітко 2007: Загнітко, А. П. Сучасний політичний газетний дискурс: риторика і синтаксис [Текст] / А. П. Загнітко // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Т.16 – Донецьк: Східний видавничий дім, 2007. – С. 5-20. – Бібліогр.: с.19-20.

Мухарямов, Мухарямова 2002: Мухарямов, Н.М., Мухарямова, Л.М. Политическая лингвистика как научная дисциплина [Текст] / Н.М. Мухарямов, Л.М. Мухарямова // Политическая наука. – 2002. – № 3. – С. 44 – 45. – Библиогр.: с.45.

Попова 1995: Попова, Е.А. Культурно-языковые характеристики политического дискурса (на материале газетных интервью) [Текст]: дис...канд. филол. наук: 10.02.19 / Е. А. Попова. – Волгоградский государственный педагогический ун-т. – Волгоград, 1995. – 187 с.

Чудинов 2006: Чудинов, А. П. Современная политическая лингвистика [Текст] / А. П. Чудинов. – Екатеринбург, УрГПУ, 2006. – 267 с. – Библиогр.: с.24-71. – ISBN 5-9763-0002-2.

- Шейгал 1999: Шейгал, Е.И. Семиотическое пространство политического дискурса [Текст] / Е. И. Шейгал // Политический дискурс в России – 3: Материалы раб. совещ. (Москва, 27-28 марта 1999 года) /Под ред. Ю. А. Сорокина и В. Н. Базылева. – М.: Диалог-МГУ, 1999. – С. 114–123. – Библиогр.: с. 117.
- Якобсон 1975: Якобсон, Р. О. Лингвистика и поэтика. Структурализм: "за" и "против" [Текст] / Р. О. Якобсон. – М.: Прогресс, 1975. – 454с. – Библиогр.: с.39. – ISBN 5-317-01694-0.
- Atkinson 1984: Atkinson, M. Our Masters' Voices: the Language and the Body Language of Politics [Text] / M. Atkinson. – New York: Routledge, 1984. – 203 p. – Bibliogr.: p.91-93.
- Chilton 1990: Chilton, P. A. Politeness, Politics and Diplomacy [Text] / P. A. Chilton // Discourse and Society. – Vol. 1(2). – 1990. – P. 201–224. – Bibliogr.: p.224.
- Graber 1981: Graber, D. Political Languages [Text] / D. Graber // Handbook of Political Communication. – Beverly Hills, L.: Sage Publications, 1981. – P. 195-228. – Bibliogr.: p.217.
- Grieswelle, D. Rhetorik und Politik: Kulturwissenschaftliche Studien [Text] / D. Grieswelle. – München: Minerva, 1978. – S.155. – Bibliogr.: S.43.
- Klemperer 1947: Klemperer, V. Notizbuch eines Philologen [Text] / V. Klemperer. – Berlin: Aufbau-Verlag, 1947. –300 S. – Bibliogr.: S.64.
- Meadow 1980: Meadow, R.G. Politics as Communication [Text] /R. G. Meadow. – Norwood (New Jersey): Ablex Publ. Co., 1980. – 269 p. – Bibliogr.: p.183-186.
- Wodak 1994: Wodak, R. Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis [Text] / R. Wodak // Handbook of Pragmatics. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publ. Co., 1994. –372p. – Bibliogr.: p.30–32.

Статья посвящена исследованию политической коммуникации с лингвистической точки зрения. В частности освещены лингвистический аспект определения, функций и типичных черт данного вида коммуникации.

Ключевые слова: политическая коммуникация, политическая лингвистика, политический текст, политико-лингвистические исследования

The paper is devoted to the analysis of political communication from the linguistic point of view. In particular, it highlights the linguistic aspect of definition, functions and features, which are typical for this type of communication.

Keywords: political communication, political linguistics, political text, political and linguistic research.

Надійшла до редакції 9 вересня 2010 року.

Мария Маркина

ББК 81.2

УДК 81'42: 81-116.4

ГРАММАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ НЕИСХОДНЫХ ТЕКСТОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ-ПЕРЕСКАЗОВ)

Запропоновано функціональне бачення текстів, створених на основі інших, визначено поняття «невихідний текст», виявлено закономірності породження невихідних текстів. Особливу увагу приділено розгляду граматичних особливостей текстів-переказів.

Ключові слова: невихідний текст, одиниця регуляції, переказ.

Все тексты как инструменты взаимодействия людей на составляющие картины мира друг на друга классифицируются по одному параметру – механизму, инициирующему их порождение [Нестерова 2001]. На основании этого параметра говорят о текстах, порождение которых инициировано окружающей действительностью, и о текстах, создание которых мотивировано другим текстом. Так, Л.В. Мурзин, разграничивая два типа текстов, отмечает, что первые «описывают непосредственно наблюдаемые объекты действительности как таковой» (то есть их созданию предшествовало восприятие внешнего мира – М.М.), вторые — «абстрактные объекты, зафиксированные в том или ином тексте» (здесь процесс текстообразования возможен лишь после восприятия некоего другого текста – М.М.) [Мурзин 1988: 123]. Аналогичной точки зрения придерживается и М.В. Всеволодова, которая к первой группе относит «собственно авторский текст с любым содержанием о событиях и фактах», а ко второй – «текст о тексте» [Всеволодова 2008]. Первый тип текстов, следовательно, является более самостоятельным в своем образовании, в отличие от текстов второго типа, поскольку их «пусковым механизмом является механизм формирования и развертывания замысла» [Новиков, Сунцова 1999], то есть идеи, выбор которой подчиняется воли автора текста. Создание второго типа текстов осуществляется с опорой на концептуальную информацию, которая реализована в тексте первого типа, что определяет в свою очередь повышенный интерес к текстам этого типа, поскольку возникает необходимость поиска адекватных средств выражения этой концептуальной информации. Цель статьи – охарактеризовать грамматические особенности неисходных текстов на материале текстов-пересказов.